

H E Π I Θ E Ω Ρ Η Σ Η L I B E R
E K Δ I Δ E T A I

ΣΤΑ ΓΑΛΛΙΚΑ
ACTES DE LA RECHERCHE EN SCIENCES SOCIALES
ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ
EUROPÄISCHES BÜCHERMAGAZIN
ΟΥΓΓΡΙΚΑ
ÉLET ÉS IRODALOM
ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΑ
СЪВЕЩАНИЕТО СЪС СЪВЕЩАНИЕТО
ΙΤΑΛΙΚΑ
L' INDICE
ΤΣΕΧΙΚΑ
PRITOMNOST
ΣΟΥΗΔΙΚΑ
ORL & BILD
ΡΟΥΜΑΝΙΚΑ
REVISTA EUROPEANA
ΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΘΕΜΑΤΑ
ΤΟΥΡΚΙΚΑ
KİTAP-LİK
ΝΟΡΒΗΓΙΚΑ
SAMTIDEN

LIBER

Η συνεργασία μεταξύ της επιθεώρησης *Liber* και των *Συγχρόνων Θεμάτων* γίνεται με την αποφασιστική συνδρομή του Κέντρου Λογοτεχνικής Μετάφρασης του Γαλλικού Ινστιτούτου Αθηνών, υπό τη διεύθυνση της Catherine Velissaris. Τη γενική επιμέλεια των μεταφράσεων, για λογαριασμό του Κέντρου, είχε η Έφη Γιαννοπούλου.

ΜΙΑ ΔΙΠΛΗ ΕΘΝΙΚΗ ΚΟΣΜΟΓΟΝΙΑ: ΡΟΜΑΝΤΙΚΑ ΚΑΤΑΛΟΙΠΑ ΚΑΙ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΟΥΤΟΠΙΑ¹

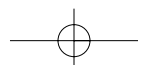
Pierre Bourdieu
Keith Dixon

Στις 2 Νοεμβρίου 1967, η υποψήφια του σκωτικού εθνικιστικού κόμματος (Scottish National Party-SNP), Winnie Ewing, πέτυχε μια απροσδόκητη νίκη στην επαναληπτική εκλογή στο Hamilton, μια πόλη της Δυτικής Σκωτίας. Η εκλογική επιτυχία των εθνικιστών θα μπορούσε να ερμηνευτεί, εκείνη τη στιγμή, σαν μια παρόρμηση των σκώτων ψηφοφόρων, που ήσαν δυσαρεστημένοι από την προφανή ανικανότητα της κυβέρνησης των εργατικών του Wilson να δώσει τέλος σ' αυτό που τότε ονομαζόταν «βρετανική κακοδαιμονία», στο σύνολο δηλαδή των οικονομικών, πολιτικών και ιδεολογικών προβλημάτων που είχαν προκύψει από την κατάρρευση της Αυτοκρατορίας. Αντιλαμβανόμαστε, ένα τέταρτο του αιώνα αργότερα, πως η νίκη των εθνικιστών ήταν κάτι περισσότερο από μια έντονη αλλά πρόσκαιρη αντίδραση που προκλήθηκε από συγκυριακές απογοητεύσεις. Αντιθέτως, σηματοδοτούσε την έναρξη μιας νέας φάσης στις σχέσεις των διαφορετικών εθνικών συνιστωσών του βρετανικού κράτους. Δίπλα στην αρχόμενη κρίση στη Βόρεια Ιρλανδία, η νίκη αυτή υπήρξε ένα από τα στοιχεία-κλειδιά αυτού που ο Tom Nairn ονόμασε «η κατάρρευση της Μεγάλης Βρετανίας» (The break-up of Britain).

Σε ό,τι αφορά ειδικότερα τη Σκωτία, η νίκη της Winnie Ewing σηματοδοτεί την έναρξη μιας διαδικασίας ανοικοδόμησης της πολιτικής και πολιτιστικής ζωής, που ξεκινά και περιστρέφεται γύρω από τις καθαρά σκωτικές ιδιαιτερότητες. Επτά χρόνια αργότερα, το SNP κερδίζει το ένα τρίτο των ψήφων στις βουλευτικές εκλογές του Οκτωβρίου του 1974 και εγγράφεται σταθερά στο εκλογικό τοπίο. Η πολιτιστική και καλλιτεχνική ζωή μοιάζει να αφυπνίζεται ύστερα από πολλές δεκαετίες λήθαργου. Έτσι, το 1973 ο James Kelman,

ένας από τους «μειζονες» σήμερα συγγραφείς της νέας σκωτικής λογοτεχνίας, εκδίδει την πρώτη συλλογή διηγημάτων του, *An old rub near the Angel, and others stories*, και το 1975 ο William McEvanney εμφανίζεται στη βρετανική λογοτεχνική σκηνή κερδίζοντας το βραβείο Whitbread με το μυθιστόρημά του *Docherty*. Μία νέα γενιά σκώτων συγγραφέων, ανδρών και γυναικών, αναδύεται: σε αντιδιαστολή με τις προηγούμενες γενιές, νιώθουν λιγότερο την έλξη αλλά και την επιρροή των λονδρέζικων σαλονιών. Με το δικό τους τρόπο, συχνά σε ένταση αν όχι σε διάσταση με τις κοινοτοπίες του εθνικιστικού πολιτικού λόγου, αρχίζουν να ανακαλύπτουν και πάλι τη Σκωτία μακριά από τον παρωχημένο ρομαντισμό τύπου Walter Scott και τις διαφημιστικές εικόνες για μπουκάλια ούισκυ και κουτιά γλυκών, άνδρες που παίζουν γκάνιτα φορώντας kilt, λίκνες, κολιάδες και πύργους των Highlands. Κόβοντας τους δεσμούς τους με την παρωχημένη και συντηρητική συγκατάβαση του πολιτιστικού εθνικισμού του μεσοπολέμου, ο οποίος αναζητούσε τις ρίζες του στη νοσταλγία της αγροτικής ζωής, η νέα γενιά συγγραφέων στρέφεται όλο και περισσότερο στους τρόπους και τους τόπους της ζωής, στους ήχους και τους ρυθμούς της ομιλίας των αστικών λαϊκών στρωμάτων. Κάτι που δεν αποτελεί τελικά έκπληξη για μια από τις πιο αστικοποιημένες και βιομηχανικά ανεπτυγμένες περιοχές της Ευρώπης. Ήδη, από το ξεκίνημά του, το νέο αυτό κύμα παρήγαγε έναν εντυπωσιακό αριθμό μυθιστορημάτων, διηγημάτων, ποιημάτων και θεατρικών έργων στα οποία πρωταγωνιστούν «οι καταραμένοι της ιστορίας», που ήταν κατά κανόνα αποκλεισμένοι από τις άλλες σύγχρονες ευρωπαϊκές λογοτεχνίες, ξεκινώντας από εκείνη της Αγγλίας.

Ο πολιτιστικός και πολιτικός εθνικισμός που σήμερα κερδίζει έδαφος στη Σκωτία επεκτείνει την κυριαρχία του πολύ πέραν του χώρου της εκλογικής και πολιτικής επιρροής του SNP. Νεωτεριστικός, απελευθερωμένος, ανοιχτός, έχει ωστόσο και μια σκοτεινή πλευρά, που θα πρέπει να αναφέρουμε χωρίς όμως να της δώσουμε και ιδιαίτερη σημασία: οι εξάρσεις ξενοφοβίας δεν είναι άγνωστες στην ιστορία του σκωτικού εθνικισμού. Στο πρώτο ήμισυ του αιώνα, οι μειονότητες –ιρλανδική ή εβραϊκή για παράδειγμα– τις πλήρωσαν ακριβά. Σήμερα είναι πολύ διαδεδομένο σε ορισμένους κύκλους να

καλλιεργείται μια ανόητη όσο και αναποτελεσματική φοβία για τους Άγγλους, και κάποιες μικρές ομάδες της εθνικιστικής τάσης αναζητούν μια δική τους σκωτική ταυτότητα στο «κελτικό» παρελθόν. Όμως, όπως θα διαπιστώσουμε, η σκωτική πολιτιστική ανένωση κατάφερε να ξεφύγει από μια απομόνωση αντάρεια ως προς τις ιδιαιτερότητες μιας Σκωτίας τεχνητά ενοποιημένης από τη νοσταλγία του παρελθόντος και τον φολκλορικό συναισθηματισμό.

Οι συγγραφείς και οι ποιητές είναι αυτοί που, σε όλα τα μέρη του κόσμου, προσδίδουν σε ένα έθνος τις πολιτιστικές βάσεις που αποζητά. Κανένα έθνος δεν ξεφεύγει από την εθνική μυθολογία, που υπήρξε ανάλογα με τις εποχές, ρομαντική, φολκλορική, λαϊκή ή επαναστατική. Η αφήγηση των εθνικών καταβολών δεν είναι ένας λόγος αληθείας και η σκωτική οπτική του κόσμου δεν είναι περισσότερο αληθινή από κάποια άλλη. Το κύριο χαρακτηριστικό της σύγχρονης «σκωτικότητας» είναι το ότι στηρίζεται σε αφηγήσεις στις οποίες διαπλέκονται ρομαντικές μυθολογίες του κελτικού λαού, κληρονομιά του 19ου αιώνα, εργατικές και επαναστατικές μυθολογίες του προλεταριακού έθνους, προϊόντα της βιομηχανικής ιστορίας της Σκωτίας, και αντιαποικιακοί λόγοι που εκφωνούνται από όλους τους διανοούμενους οι οποίοι προέρχονται από την πρώτη Βρετανική Αυτοκρατορία. Όμως μέσα από την εξέγερσή τους, τη θέλησή τους να ανατρέψουν τη βρετανική ευπρέπεια και κοσμιότητα, την άρνησή τους να υποκύψουν στις λογοτεχνικές απαιτήσεις του Λονδίνου, οι συγγραφείς της «Σχολής» της Γλασκώβης επινόησαν ένα νέο λογοτεχνικό ύφος και μια νέα γλώσσα για να περιγράψουν με τον δικό τους πρωτότυπο τρόπο, μια χώρα παραγνωρισμένη ως χώρα. Ίσως τους απομένει, αν θέλουν πράγματι να συμβάλουν στη δημιουργία της ιστορίας, να στραφούν προς τη μυθολογία τους και να αντιμετωπίσουν την πολυπλοκότητα της ιστορίας, της δικής τους και της χώρας που θέλουν να οικοδομήσουν.

Μετάφραση από τα γαλλικά

Χριστίνα Παρίση

Γαλλικό Ινστιτούτο Αθηνών

Κέντρο Λογοτεχνικής Μετάφρασης.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. *Liber*, τεύχος 24, Οκτώβριος 1995.

